

I. JAK ROZWIJA SIĘ MOWA DZIECKA?

Okres zdania (2-3 r. ż.) – w tym okresie dziecko wypowiada już prawidłowo

-samogłoski nosowe [ą, ę],

-samogłoski ustne [a, o, e, y, i],

-spółgłoski [p ,pi ,b, bi, m, mi, t, d, n, f, fi, w, wi, k, ki, g, gi, ch, chi, ń, l, li, ś, ź, ć, dź].

Okres swoistej mowy dziecięcej (3-7 r. ż.)- na tym etapie dziecko prowadzi już swobodnie rozmowy, ale dopiero w wieku 5 – 6 lat dziecko w pełni osiąga umiejętności prawidłowego wymawiania głosek.

- między 3 a 4 r. ż. pojawiają się głoski [s, z, c, dz],

- między 4 a 5 r. ż. pojawiają się głoski [sz, ź, cz, dź],

- ok. 6 r. ż. dziecko poprawnie wymawia głoskę [r].

II. OPÓŹNIONY ROZWÓJ MOWY

Według wskaźników opracowanych przez H. Sponek należy przyjąć, że poważny stopień ORM jest wtedy, gdy mowa dziecka:

- rocznego jest na poziomie dziecka półrocznego (dziecko jedynie gaworzy),
- 2-letniego jest na poziomie mowy dziecka rocznego (wymiana kilka słów),
- 3-letniego jest na poziomie mowy dziecka 1,5 rocznego (tworzy jedynie równoważniki zdań, a słownictwo jest na poziomie dziecka 1,5 rocznego),
- 4-letniego jest na poziomie mowy dziecka 2-letniego (formułuje zdania proste, słownictwo czynne jest na poziomie dziecka 2-letniego, tj. około 300 słów),
- 5-letniego jest na poziomie mowy dziecka 2,5-letniego (nadal zdania proste, słownictwo na poziomie dziecka w wieku 2,5 lat),
- 6-letniego jest na poziomie dziecka 3-letniego (pojawiają się zdania złożone, dziecko wymawia 1000-1500 słów),
- 7-letniego jest na poziomie mowy dziecka 3,5-letniego.

III. WADY ZGRYZU A WADY WYMOWY:

1. ANKYLOGLOSJA (krótkie wędzidelko podjęzykowe)

- Brak artykulacji lub nieprawidłowa artykulacja głosek [r, t, d, l, s, sz, rz/ź, cz, dź],

2. KRÓTKIE WĘDZIDELKO WARGI GÓRNEJ

-brak artykulacji lub nieprawidłowa artykulacja głosek dwuwargowych [p, m, b lub wargowo- zębowych w, f]

3. POWIĘKSZONE MIGDAŁKI PODNIEBNE

- brak artykulacji lub nieprawidłowa artykulacja głosek przedniojęzykowo - zębowych [s, z, c, dz, t, d, n] , przedniojęzykowo- dźwiękowych [sz, ż, cz, dż, r,] środkowojęzykowych prepalatalnych [ś, ź, ć, dź + zmiana toru oddychania na ustny]

4. ZGRYZ OTWARTY

- brak artykulacji lub nieprawidłowa artykulacja głosek [t, d, n, s, z, c, dz, ś, ź, ć , dź, sz, ż, cz, dż]

5. PRZODOZGRYZ

- brak artykulacji lub nieprawidłowa artykulacja głosek [t, d, n, s, z, c, dź, ś, ź ć, dź]

6. TYŁOZGRYZ

-brak artykulacji lub nieprawidłowa artykulacja głosek [ś, ź, ć, dź, s, z, c, dz, sz, ż, cz, dź]

IV. JAK MOŻEMY WSPOMAGAĆ ROZWÓJ MOWY DZIECKA – RADY DLA RODZICÓW

TAK

1. Mówimy do dziecka, już od pierwszych dni jego życia, dużo i spokojnie.
2. Zwracamy uwagę na poprawność językową , budujemy krótkie zdania, proste zwroty,.
3. Mówmy dziecku, co przy nim robimy, co dzieje się wokół niego. Niech mowa towarzyszy spacerom, zakupom, pracom domowym.
4. Mówmy do dziecka, zwracając uwagę, aby widziało naszą twarz - będzie miało okazję do obserwacji pracy artykulatorów.
5. Karmienie piersią zapewni dziecku prawidłowy rozwój układu artykulacyjnego.
6. Od najmłodszych lat uczymy dbałości o higienę jamy ustnej. Pamiętajmy, aby dziecko nauczyło się gryźć i żuć.
7. Zwracajmy uwagę, aby dziecko oddychało nosem; w przypadku, gdy dziecko oddycha ustami, prosimy pediatrę o ustalenie przyczyny.
8. Odpowiadajmy na pytania dziecka cierpliwie i wyczerpująco.

9. Opowiadajmy i czytamy dziecku bajki, wierszyki, wylizanki. Uczmy krótkich wierszy na pamięć.
10. Oglądajmy z dzieckiem obrazki, nazywajmy przedmioty i opisujemy sytuacje prostymi zdaniami.
11. Śpiewamy z dzieckiem.
12. Rysujemy z dzieckiem, omawiamy elementy pojawiające się na obrazku
13. Wspólnie oglądamy telewizję, (programy dostosowane do wieku dziecka)
14. Zachęcamy dziecko do mówienia , **chwalimy** je za każdy przejaw aktywności werbalnej.
15. Wszelkie wątpliwości co do prawidłowości rozwoju mowy naszego dziecka konsultujemy z logopedą.
16. Jeżeli dziecko ma nieprawidłową budowę narządów mowy (rozszczepty warg, podniebienia, wady zgryzu lub uzębienia), **koniecznie** zapewnijmy mu opiekę lekarza specjalisty.

NIE

1. Nie używamy w mowie zdrobnień , spieszceń (dostarczamy dziecku prawidłowy wzorzec językowy danego słowa)
2. Nie zaniedbujemy chorób uszu, gdyż nie leczone mogą prowadzić do niedosłuchu, a w następstwie do dyslalii lub niemoty.
3. Nie uciszamy (słuchamy uważnie wypowiedzi,)
4. Nie poprawiamy wymowy dziecka, nie żądamy by kilkakrotnie powtarzało dane słowo
5. Nie zawstydzamy dziecka, nie karzemy za wadliwą wymowę.
6. Nie zmuszamy dziecka leworęcznego do posługiwania się ręką prawą w okresie kształtowania się mowy. Często prowadzi to do zaburzeń mowy, a w szczególności do jąkania.
7. Nie wymagamy od dziecka zbyt wczesnego wymawiania poszczególnych głosek.

Materiał opracowały: mgr Adrianna Oparowska- Maniak,

mgr Aleksandra Wrażeń /logopedzi/